

Dansk Selskab for Klinisk Ernæring

Ernæring af kræftpatienter

Torsdag 27. maj 2004 kl. 19.00 - 21.00

Skejby Sygehus, auditorium B

Program:

Ernæring til patienter med cancersygdomme - hvad er evidensen?

Professor, overlæge dr. med. Jens Kondrup, KVL, RH.

Årsager til ernæringsproblemer hos cancerpatienter

Overlæge Bent Enig, Odense Universitetshospital

Pause med let traktement

Etiske og medmenneskelige overvejelser i forbindelse med indstilling af aktiv behandling, herunder ernæringsbehandling hos kræftsige mennesker.

Hospitalspræst Preben Kok, Vejle Sygehus

Alle er velkomne – også ikke medlemmer. Tilmelding ikke nødvendig.

Deltagelse er gratis.

13. årsmøde i Klinisk Ernæring

Fredag d. 20. august 2004 kl. 09.00 – 17.00

Rigshospitalet, Auditorium 1

Status og strategi

Se artikel neden for:

Mange af de initiativer DSKE har været engageret i er nu ved at være godt etableret.

På årsmødet gøres der status over, hvor langt vi er nået, bl.a. med indlæg fra de personer, der for tiden har projekter i gang – med henblik på en strategisk drøftelse af, hvordan vi fastholder og udbygger aktiviteten under en ny sygehusstruktur.

Det endelige program vil fremgå af www.dske.dk, efterhånden som det planlægges.

Tilmelding: Deltagergebyr, kr. 400 (dækker frokost + kaffe), indbetales til Danske Bank, Fredensgade afdeling, reg. nr. 4361, konto nr. 4 361 803 159, tilhører Klinisk Ernæring. **Husk at få anført deltagernavn ved betaling via sygehus.** Desuden sendes navn, titel, arbejdssted til jens.kondrup@kvl.dk med angivelse af dato for betaling. Tilmeldings- og betalingsfrist: 01.08.04.

Anmeldelse af frie foredrag af 15-20 min varighed: Foredragstitel og – resumé, max. 1 A₄ side, egnet til fotokopiering, sendes til Jens Kondrup, Institut for Human Ernæring, Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Rolighedsvej 30, 1958 Frederiksberg C, senest 01.08.04.

Efterfølgende afholdes generalforsamling i DSKE i henhold til vedtægterne fra kl. 17.00 - 18.00

Food in Hospitals – initiativer!

Danmark har på flere fronter markeret sig stærkt med flere initiativer indenfor ernærings-tiltag på hospitaler gennem de senere år. Det drejer sig om

screening (NRS-2002 – se Sundhedsstyrelsens vejledning), indførelse af diverse kostformer, monitorering, samt kvalitetssikring på en række områder. Screeningsystemet NRS-2002 er ved at være indarbejdet

i hele H:S, som i andre amter, og er for tiden ved at blive taget i brug i Tyskland, Østrig, Schweiz, en række øst-europæiske og mellemøstlige lande, samt i Syd Afrika. Disse tiltag styrkes i øjeblikket med en række yderligere undersø-

geler, bl.a. finansieret af SST's puljemidler, og som en opfølgning på SST's vejledning. Den Gode Medicinske Afdeling varetager ligeledes en national opfølgning af en række kvalitetsindikatorer for klinisk ernæring. Uddannelse indenfor klinisk ernæring opprioriteres, bl.a. med nye diætistuddannelser og uddannelsen til kandidat i klinisk ernæring, og der oprettes specialespecifikke kurser for medicinere og kirurger i klinisk ernæring som led i speciallægeuddannelsen. Sidst, men ikke mindst, er der også politisk opbakning til disse tiltag, bl.a. manifesteret sig ved udarbejdelse af EU-resolution omkring underernæring på sygehuse (www.coe.int/soc-sp) (se nedenfor). Kommende møder, herunder Årsmødet i Klinisk Ernæring, vil fokusere på disse tiltag, gøre status, og lægge strategi for det videre forløb.

Hospitalskost som menneskerettighed

Europarådet har til formål at styrke demokrati og menneskerettigheder i Europa. Den 12. November 2003 vedtog Europarådet en resolution om Kost og Ernæringsindsats på Sygehuse. Resolutionen består af et afsnit om bag-

grunden og et appendiks med de specifikke anbefalinger. Som baggrund angives bl.a.: 1) adgang til en varieret og sund kost er en fundamental menneskeret, 2) en god kostforplejning og ernæringsindsats har en positiv effekt på patienters rekonvalescens og livskvalitet, 3) andelen af underernærede patienter på hospitaler i Europa er uacceptabelt høj og 4) underernæring blandt hospitalpatienter fører til forlænget hospitalindlæggelse, forlænget rehabilitering, nedsat livskvalitet og unødvendige udgifter for sundhedsvæsenet. Europarådet anbefaler derfor medlemsstaterne til 1) at udforme nationale retningslinier i overensstemmelse med de principper, der angives i Appendiks (se neden for), 2) at arbejde for at disse retningslinier implementeres alle steder, hvor sundhedsmyndighederne har indflydelse samt 3) at udbrede kendskabet til disse retningslinier så meget som muligt, både blandt personalet i sundhedsvæsenet og blandt patienterne. Appendiks indeholder godt 100 specifikke anbefalinger i forskellige kategorier: ernæringscreening og -vurdering, ernæringsterapi, ansvarsfordeling, efteruddannelse, hospitalskost og madservice. Inden for hver kategori angives ansvaret for stat og sundhedsmyndigheder i forhold til ansvaret på hospital/afdeling.

Væsentlige anbefalinger for hospital/afdeling er: 1) Alle patienters ernæringsrisiko skal vurderes ved indlæggelsen, 2) Patienten i ernæringsrisiko skal have en ernæringsplan som indeholder målsætning samt registrering af kostindtag og vægt, 3) "Intet per os" regimer, faste natten over og tarmudrensning med kostrestriktioner bør ikke anvendes rutinemæssigt, 4) oplysningerne om patienternes ernæringstilstand bør være i journalen, 5) Ansvarsfordelingen mellem sygehusets personalegrupper skal være klart defineret, 6) sygehusledelser bør se den ekstra udgift til ernæringsindsatsen i sammenhæng med potentialet for kortere og mindre komplicerede indlæggelsesforløb. Resolutionen kan læses i sin helhed på www.coe.int/soc-sp (her skal man søge: hospital food). En leder med en mere udførlig omtale af indholdet kan læses i Clin Nutr 2004; 23: 135-137. Resolutionen kan bl.a. anvendes som en checkliste for initiativerne på ens eget sygehus. Det er vigtigt ikke kun at satse på nogle få dele af problemet, idet alle de svage led i kæden skal identificeres før det rykker.

Den omvendte kostpyramide.

Forskningsforums Programkomite' for Ernærings- og Levnesmiddelforskning (FELFO)

Formand:
Henrik Højgaard Rasmussen
Overlæge, Ph.D
Medicinsk afd. M
Aalborg Sygehus Syd
Hobrovej 18-22
9100 Aalborg
Tlf.: 99322511

h.h.r@stofante.dk

Overlæge Lone Susanne Jensen, Kir. L, Århus KH
isjen@akh.aaa.dk
Ph.D stud Niels Johansen, Med afd A, Rigshospitalet
nielsjohansen@dadlnet.dk
Overlæge Ole Hamberg, Med afd, Gentofte Amtssygehus
hamberg@dadlnet.dk

Næstformand:
Johan Wandall
Overlæge, dr.med.
Medicinsk afd.
Frederiksberg Hosp.
Ndr. Fasanvej 57-59
2000 Frederiksberg
Tlf.: 38163816

wandall@dadlnet.dk

Sekretær:
Niels Christian Melsen
Overlæge
Anæstesiologisk afd
Skejby Sygehus
Brendstrupgårdsvej 100
8200 Århus N
Tlf.: 89495566

ncmelsen@dadlnet.dk

Bestyrelsen i øvrigt:
Proj. Sgpl. Astrid Lindman, Hæm. afd, Århus Amtssygehus
Spl05al@aes.auh.dh
Proj. Sgpl. Preben U Pedersen, Hjertecentret, Rigshospitalet.
pu.pedersen@get2net.dk
Klinisk diætist Lisbeth Jensen, RAS Køge.
rklje@ra.dk

Kasserer:
Anne Ravn
Klinisk diætist
Afd. Q
Skejby Sygehus
Brendstrupgårdsvej 100
8200 Århus N
Tlf.: 89498330

RAV@sks.aaa.dk

har bevilget 0,5 mio. kr. til etablering og drift af et tværvideenskabeligt netværk om "Den omvendte kostpyramide". "Den omvendte kostpyramide", der er skabt af den amerikanske epidemiolog Walter Willett, illustrerer en ny kostsammensætning, som vender op og ned på de gældende kostbefalinger, især hvad angår fedt og kulhydrater. De nye kostråd har vakt opsigt i befolkningen og blandt forskere, hvor der dog fortsat er stor skepsis og enighed om behovet for afklaring af evidensgrundlaget. Man kan på hjemmesiden

www.denomvendtekostpyramide.dk, læse mere omkring de nye kostråd. Der vil blive udarbejdet 4 nyhedsbreve, hvoraf det første beskriver baggrunden for etableringen af FELFO-netværket.

ESPEN kommer ikke til Danmark i 2006!

På grund af ændrede økonomiske forhold for sponsorering, har Danmark for øjeblikket ikke mulighed for at afholde ESPEN kongres som ellers tidligere planlagt i 2006. DSKE vil dog fortsat arbejde på, at ESPEN på et senere tidspunkt, når de finansielle

muligheder er mere afklarede, skal afholdes i Danmark.

Elektronisk Nyhedsbrev

Vi skal endnu engang opfordre medlemmerne til at sende jeres e-mail adresser, således at Nyhedsbrevet kan udsendes elektronisk. Dette vil både spare penge, og sikre, at meddelelser hurtigere kan nå medlemmerne. Ligeledes vil det være muligt at udsende ekstra Nyhedsbreve samt meddelelser, således at medlemmerne kan være opdaterede på flere områder. Oplysning om at I fremover ønsker at modtage meddelelser/Nyhedsbreve pr. e-mail samt oplysning om jeres e-mailadresse, kan sendes til sekretær Niels Christian Melsen (e-mail: ncmelsen@dadlnet.dk).

Hold øje med SST

Her findes bl.a. oplysninger om hvilke projekter der opnåede økonomisk støtte under projektet "Bedre mad til syge".

-og med Europarådet

Rapport fra møde om underernæring på sygehuse i Europa: Food and nutritional care in hospitals - acting

together to prevent under-nutrition kan læses på www.coe.int/soc-sp

Skemaer til ernæringsterapi

mv. kan downloades fra Magical Desk via DSKE's hjemmeside: www.dske.dk

Kalender

19.11.04 Skejby Sygehus. Efteruddannelsesdage for kliniske diætister. Se program i "Diætisten" august 2004.

Initiativmøder planlægges til:

D. 11. november 2004 i København. Den omvendte kostpyramide – Adipositas – Diabetes mellitus.

D. 20. januar 2005 i Århus. Klinisk ernæring – samarbejde mellem primær- og sekundærsektor ("tilbage i hjemmet – tynd og slatten")

ESPEN kongres

D. 11.–14.9 2004 i Lissabon.

Næste nyhedsbrev:

September 2004. Indlæg

Formand:
Henrik Højgaard Rasmussen
Overlæge, Ph.D
Medicinsk afd. M
Aalborg Sygehus Syd
Hobrovej 18-22
9100 Aalborg
Tlf.: 99322511

h.h.r@stofante.dk

Overlæge Lone Susanne Jensen, Kir. L, Århus KH
isjen@akh.aaa.dk
Ph.D stud Niels Johansen, Med afd A, Rigshospitalet
nielsjohansen@dadlnet.dk
Overlæge Ole Hamberg, Med afd, Gentofte Amtssygehus
hamberg@dadlnet.dk

Næstformand:
Johan Wandall
Overlæge, dr.med.
Medicinsk afd.
Frederiksberg Hosp.
Ndr. Fasanvej 57-59
2000 Frederiksberg
Tlf.: 38163816

wandall@dadlnet.dk

Sekretær:
Niels Christian Melsen
Overlæge
Anæstesiologisk afd
Skejby Sygehus
Brendstrupgårdsvej 100
8200 Århus N
Tlf.: 89495566

ncmelsen@dadlnet.dk

Kasserer:
Anne Ravn
Klinisk diætist
Afd. Q
Skejby Sygehus
Brendstrupgårdsvej 100
8200 Århus N
Tlf.: 89498330

RAV@sks.aaa.dk

Bestyrelsen i øvrigt:

Proj. Sgpl. Astrid Lindman, Hæm. afd, Århus Amtssygehus
Spl05al@aes.auh.dh
Proj. Sgpl. Preben U Pedersen, Hjertecentret, Rigshospitalet.
pu.pedersen@get2net.dk
Klinisk diætist Lisbeth Jensen, RAS Køge.
rklje@ra.dk

sendes til formanden
(mailadresse:
h.h.r@stofanet.dk).

Formand:
Henrik Højgaard Rasmussen
Overlæge, Ph.D
Medicinsk afd. M
Aalborg Sygehus Syd
Hobrovej 18-22
9100 Aalborg
Tlf.: 99322511

h.h.r@stofante.dk

Næstformand:
Johan Wandall
Overlæge, dr.med.
Medicinsk afd.
Frederiksberg Hosp.
Ndr. Fasanvej 57-59
2000 Frederiksberg
Tlf.: 38163816

wandall@dadlnet.dk

Sekretær:
Niels Christian Melsen
Overlæge
Anæstesiologisk afd
Skejby Sygehus
Brendstrupgårdsvej 100
8200 Århus N
Tlf.: 89495566

ncmelsen@dadlnet.dk

Kasserer:
Anne Ravn
Klinisk diætist
Afd. Q
Skejby Sygehus
Brendstrupgårdsvej 100
8200 Århus N
Tlf.: 89498330

RAV@sks.aaa.dk

Bestyrelsen i øvrigt:

Overlæge Lone Susanne Jensen, Kir. L, Århus KH
isjen@akh.aaa.dk
Ph.D stud Niels Johansen, Med afd A, Rigshospitalet
nielsjohansen@dadlnet.dk
Overlæge Ole Hamberg, Med afd, Gentofte Amtssygehus
hamberg@dadlnet.dk

Proj. Sgpl. Astrid Lindman, Hæm. afd, Århus Amtssygehus
Spl05al@aes.auh.dh
Proj. Sgpl. Preben U Pedersen, Hjertecentret, Rigshospitalet.
pu.pedersen@get2net.dk
Klinisk diætist Lisbeth Jensen, RAS Køge.
rklje@ra.dk